

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Jagtrevol

Udgivet af
KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Nr. 3

Maj 1947

2. Aargang

Indhold:

Hilsen fra Norge.

★

Neuengammes Historie.

★

137 hentes hjem.

★

Bødlerne fra Ravensbrück
henrettet.

★

FIAPPs Generalsekretær
skriver om: Vore Pligter.

★

Forsiden:

Træsnit af Per Ulrich:
Dødsdømt.

Aalborg

EJNER BUUS,
Isenkramforretning.
Tlf. 960 - AALBORG - Tlf. 960.

CARSTENS HERREMAGASIN
Gravensgade 4
AALBORG

KAJ BINDSLEV
Vesteraa 10 AALBORG.
Tlf. 148

LUIS JØRGENSEN
.....

BISPENSGADE 17
.....

AALBORG.
.....

Moderne HERRE OG
DRENGEKONFEKTION

Tage Overgaard

BISPENSGADE,
AALBORG.

Mineralvandsfabrikken
"S K J O L D"

Kong Hans Gade 9,
AALBORG.

PETER SØRENSEN
.....

ALGADE 51

AALBORG.
.....

Folmer Jansen

BOULEVARDEN 33 - AALBORG.

A/S NORDJYLLANDS PAPIRPOSEFABRIK
N. Mouritsen
AALBORG

VAREHUSET
Herning
INDH. CARL DAVIDSEN
ALGADE 10-12, AALBORG

HUSQVARNA Aalborg Afdeling,
Gravensgade 14 - Tlf. 2725.

Frigidaire

det ved man, hvad er.
AALBORG AFDELING
Tlf. 3252.
VINGAARDSCADE 4.

Kammeraternes Hjælpefonds

AARSFEST

Søndag den 11. Maj

i STATSRADIOFONIENS KONCERTSAL.

FONDEN HAVDE indbudt til Aarsfest d. 18/4 til Ære for og til Fordel for Enkerne efter døde Kammerater - Fædre eller Mødre, der har mistet Søn eller Datter i Kampen for Danmarks Sag og endelig vore syge Kammerater.

SOM I ALLE VED skulde Festen afholdes den 18. April, men grundet vor gamle Konges Sygdom maatte vi aflyse.

DET ER NU med meget stort Besvær lykkedes for os at faa Festen lagt SØNDAG den 11 MAJ Kl. 15.50. (Transmissionen begynder Kl. 16). Statsradiofonien har vist os meget stor Velvilje dels ved at give os en god Transmissionstid og dels ved at yde os 2000 Kroner til det gøde Formaal.

EN GOD BRAV KAMMERAT skal ogsaa nævnes. Det er Stabslæge C. G. LØBGER - som mange af Jer kender fra Frøslev og Neuengamme - og som har skrevet en storlaaet Symfoni tilegnet Modstandsbevægelsen, og denne Symfoni vil blive spillet af de unge Tonekunstneres Orkester (66 Mand) med Komponisten som Dirigent.

YDERLIGERE HAR LØBGER grundet de ret store Orkesterudgifter givet et Tilskud til Udgifterne paa 2000 Kroner.

VI BRINGER Løbger Fondens hjerteligste Tak!

Mange af Det kongelige Teaters ypperste Kunstnere yder deres velvillige Assistance og en lang Række udenlandske Ambassadører og Gesanter vil overvære Festen.

Grundet vor gamle Konges Død er Kongehuset forhindret i at overvære Festen.

Det er Hensigten, at vi hvert Aar vil samles med JER - Besættelsestidens Ofre - for at vise Jer, at I ikke er glemt og ikke vil blive glemt. Vi vil en Gang om Aaret forsøge at skabe en Fest, som I vil se hen til med Glæde og store Forventninger.

VEL MØDT allesammen
SØNDAG den 11 MAJ Kl. 15.50
i Stataradiofoniens Koncertsal.

VI KAN ENDNU modtage enkelte Bestillinger paa Fribilletter til ovennævnte Kategorier, men maa henvise alle raske Kammerater til at købe Billetterne i BT-Centralen.

Prisen er 4 - 6 - 8 og 10 Kr.

P. B. V.

H. Kornbeck.

Esbjerg

CHR. KJÆRGAARD A/s's Lager
Estrupvej
Tlf. 201. Kolonial en Gros ESBJERG

LØVE MATERIALHANDEL.
Anton Rehkopff - ESBJERG. Tlf. 750.

AXEL HANSEN, Kongensgade 76.

ESBJERG.

ANKERS Udstyr

ESBJERG.

ØSTERGAARD VEJVAD
-aut. "Volvo"-Forhandler.
Tlf. 1122 - ESBJERG.

JESPERSENS BOGHANDEL,
Kongensgade 78.
Esbjerg - Tlf. 1918-1920

BRØDRENE MATHIASSEN,
Nyhavn - Esbjerg Tlf. 47.

SØREN KOLLE, Fiskeeksporter,
Tlf. ESBJERG 1676.

ESBJERG FILMCENTRAL
v/ G. Jacobsen, Torvegade 32
Esbjerg - Tlf. 2667.

N.A. NIELSEN, "Galstergaard"
Kolonial-Brændsel - Østergade 18
NØRRÉSUNDBY - Tlf. 1018.

TOBIESENS PAPIRHANDEL,
Kongensgade 47 - Esbjerg.

BEJLEGAARDS KAFFE
-Eneren blandt de mange.
Tlf. 374 - Esbjerg.

A/S DANEXIM

Internationale Transporter.
ESBJERG.

Sejlmager Ejnar Mikkelsen,
Nyhavn - ESBJERG.

ESBJERG NY ANDELSMEJERI,
Nygaardsvej 37.

P.L. TERLING

International Auto-Transport.

Spedition
Tlf. 2319 - ESBJERG.

BISGAARDS MODEATELIER,
Englandsgade 11 - ESBJERG.

SLOTH - HANSEN,
Uhrmager & Guldsmed.
Tlf. 1399 - Kongensgade 20.

Køb Kaffe- og Spisestel i
ESBJERG PØRCELEN OG GLASMAGASIN.
Kongensgade 37 - Tlf. 544.
A. Hellerup Pedersen.

VORE PLIGTER

Af FIAPPs nyvalgte Generalsekretær, tidligere Fange i Auschwitz, Vicetrafikminister Z. Balicki, Polen.

havde svoret en stiltiende Ed til vore Døde om at hævne dem en Dag, om til deres Ære at rejse et Monument, skabt ved vor Kamp og vor Udholdenhed og ved en værdig Holdning overfor det nye Liv. Vi vidste ikke, hvordan dette nye Liv vilde forme sig. Dødsdømte kan kun drømme, men ikke give deres Drømme en konkret Form. Dog een Ting vidste vi - at Fremtiden ikke vilde forløbe uden Kamp - en haardnakket og ubarmhjertig Kamp for at udrydde det Onde med Røde.

Vi vidste een Ting: "Aldrig mere Krig!" Krigen er affødt af Fascisme, af Erobringspolitikken. Vi skal kæmpe mod Facismen med alle dens Levn og alle dens Spirer til Genfødselse.

Vi er en stor og aktiv Organisation, som for hver Dag bliver magtigere og magtigere. De tidligere politiske Fangers Stemme har en stor Vægt, og den bør lyde i de store politiske og sociale Diskussioner.

Vi er et Folkenes Forbund en miniature, og vi har store Opgaver af international Rækkevidde at løse, men vore Paroler og vor Indflydelse bør være forskellige fra det afmægtige Folkeforbunds.

Pigtraaden, som omgav os, det i Fællesskab udgydte Blod, Lidelsernes onde Cirkel og Tabet af alt, hvad et Menneske kan tabe, har besejlet vor Enhed. Den røde Trekant er Tegnet for vor Sammenslutning som ikke kender Grænser mellem Lande og Nationer. Vi udgør en særegen Sammenslutning, som kun optager dem, der var med os.

Vi bærer i os den usynlige Byrde af vore Minder, af Helvedes Mareridt. Skønt de ikke kender hinanden, de fra

hver eneste Dag, hver eneste Minut saa vi Døden i Øjnene. Døden som Følge af raffineret Tortur, den organiserede Død i Lejrene, den "tilfældige" Død, Døden i Pigtraadshegnet, som man selv søgte. Saaledes levede vi i Selskab med Døden, og vi frygtede den ikke længere.. Og paa samme Tid var det en stærk Vilje til at leve, som gav os Kraft til at holde ud - fysisk og moralsk.

Svineri og Raaddenskab omgav os. Vor Fjende indgød i vore Aarer Fordærvensens Gift for at se os foragtelige, fornærede og blottet for moralsk Modstandskraft.

Vi maatte hos os selv hente Kraften til at "holde ud for enhver Pris" og til at bevare intakt vor største Chance, Haabet - som SSerne netop forsøgte at dræbe i os. Haabet om at overleve, at komme ud af Dyndet og blive mennesker igen. Vi ønskede alle en Dag at kunne forlade Lejren ikke blot levende, men ogsaa lutrede. Vi

Auschwitz, fra Mauthausen, fra Gusen, fra Maidanek, fra Ebensee, fra Bergen-Belsen og fra mange andre Steder, saa er de, de politiske Fanger fra alle Lande, en Kraft, som gør tælle med overalt, hvor Verdens Skæbne afgøres.

Verden har imidlertid en ganske kort Hukommelse. De, som ikke ved, og de som i ikke tror, og - værre endnu - de, som ikke vil se eller forstå noget som helst - de skynder sig at glemme og omgive Menneskehedens største Bøddler med en misforstået Tolerance og favoriserer det Dyr, der kun har gemt sine Kler. Dyret sover ikke. Ilden er kun døet hen, den ulmer endnu og kan endnu antænde en stor Brand.

Ilden er ikke slukket i Spanien, og det brænder stadig i Grækenland. Freden er endnu ikke grundstøbt. Diplomaterne spiller forsigtigt deres Spil omkring det grønne Bord. Alt foregår som om der ikke bag Diplomaterne stod de utalte Herskere af dræbte og myrdede, af dem, der døde paa Slagmarkerne, af dem, der med deres Aske har gødet Kaal - og Kartoffelmærker.

Vi i den Internationale Federation af Tidligere politiske Fanger, vi vil være tro mod vore Lejrkammeraters tragiske Testamente. Vor første Opgave er at væge - for at bruge den store polske Digter Zeromskis Ord - "at en Hinde af Føjghed ikke skal læge de gamle Saar". Vor Stemme er uforsonlig, den er Ordfører for Millioner af døde og levende Martyrer.

Det kan være, at vi har overlevet Helvede for at være levende Vidner om Sandheden, men det er ikke nok at tale, vi maa skribe for stadig og overalt at vække Verdens Samvittighed, som er sovnet ind, for at kæmpe mod Sporene af det gamle og forhindre, at det rejser sig igen, kæmpe imod Reaktionens Magt, som misdanner de unge Sjæle og forsøger at faa det fremtidige Onde til at spire i dem. Vi skal kæmpe uden Hvile imod en kommende Krigs Spøgelse og holde en aarvaagen Vagt omkring Freden.

Det skylder vi os selv, det skylder vi de Drømme, vi drømte bag Pigtraaden, det skylder vi Mindet om dem, som ikke levede til Befrielsesdagen.

Z. Balicki.

137 FALDNE hentes hjem

Torsdag den 1. Maj kørte en Konvoj paa 6 store Røde Kors-Lastbiler og 5 Personvogne fra Pladsen foran Odd-Fellow Palæet i Bredgade til den britiske Zone i Tyskland for at hjemføre Ligene af 137 danske Koncentrationslejr-fanger.

Det er desværre kun et Faatal af de Kammerater, som fandt Døden i tysk Fangenskab, og det Tal, man for blot nogle Maaneder siden regnede med, er endda blevet væsentligt mindre. Ved nærmere Undersøgelser i Brit-Zonen har man faaet Vished for, at en Del af dem, man ventede at finde begravet der, forlængst er blevet brændt.

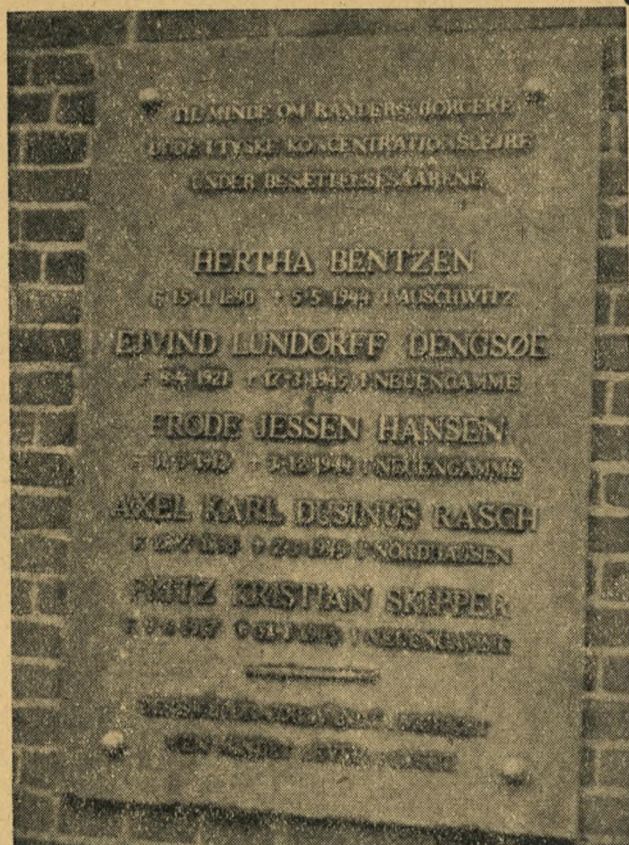
Opgravningerne i Neumünster, Lippernau og Barskamp skal foretages samtidig med Arbejdet paa Ohledorff Begravelsesplads, hvor der ligger 39 Danske. Konvojen kører derefter samlet til Meppen, hvor nogle af Vognene afgaar til Aurich og Delum. Opgravningerne de tre Steder vil antagelig vare 6-7 Dage. I Porta, hvor der alene ligger 57 døde Danske, vil Arbejdet vare ca. 3 Uger. Samtidig med i Porta skal der graves i Liebenau, Lerbeck og Hannover. En Del af Konvojen afgaar derefter til Schandlach, hvor der ligger 9 Danske, mens en mindre Del gaar til Goslar og Hörter. Saa gaar det videre samlet vestpaa til Dortmund, Bochum, Hagen og Mühlheim.

Leder af den danske Ekspedition er Kontorchef Carl Vollmer. Fra Centralkontoret for særlige Anliggender deltager Afdelingsleder Carl Vilh. Preisler og Fuldmægtig Leif Thorstholm Nielsen. Politisistent Skriver Hansen og Opdagelsesbetjent Otto Kjerulff er Politiets Repræsentanter, og endelig deltager Prosektor ved Retss. Institut, Dr. Kay Schourup, Løge Vera Andersen og Tand-Identificeringskøperen, Tandlæge Søren Kaiser Nielsen. Kisterne vil blive ført til Ham-

borg og samlet ført til København. De store Røde Kors-Biler er ombygget, saa de kan tage 12 Kister hver ad Gangen.

20 Danske, som man ved ligger begravet i den russiske Sektor, vil senere blive hentet hjem. Amerikanerne og Franskændene graver for Tiden i Zonen, og naar de er færdige bliver det Danmarks Tur. 2 Røde Kammerater i den amerikanske Zone tager Ekspeditionen med hjem næste Gang.

RANDERS BY HAR AFSLØRET EN MINDEPLADE FOR DE BORGERE, DER DØDE I DE TYSKE LEJRE. MINDEPLADEN SER SAALEDES UD:

Hilsen

til danske Kammerater.

Alle danske og norske Sachsenhausen-Kammeraters gode Ven, Deichman-Sørensen (Bjørn), sender alle danske Kammerater en Hilsen fra sit nuværende Virkefelt. Hans Adresse er: Principal Welfare Of-

Aflusningsanstalt i Sachsenhausen

Lieut. UNRRA Team 154 A.P.O. 757 US Army.

Bjørn har lige siden Befrielsen arbejdet med at bevise, at DP (displaced persons) ikke er Krigsforbrydere, Samarbejdsfolk eller repræsenterer en Trusel mod Sikkerheden. Han er glad for Arbejdet og har undertiden haft den Glæde at kunne hjælpe en tidligere Fangekammerat fra Sachsenhausen. Han slutter sin Hilsen med disse Ord: "Et er sikkert. Vi kommer aldrig til at glemme de onde og gode Erfaringer, vi gjorde i Fællesskab i Tyskland."

ANNONCER FRA Aarhus

Køb hos
Carsted
saa sparer De

TLF. 2296 Ryesgade 8, AARHUS.

HAVANNA HUSET.

Hans Mogensen.

Cigarer - Cigarillos - Cigaretter -
T O B A K K E R.

Salling

A A R H U S.

Hilsen fra NORGE

Af 750
vendte
kun 12
tilbage

NORSK SAMBAND AV POLITISKE FANGER blev stiftet 7 December 1945 som et Fællesorgan for alle Okupationstidens politiske Fanger i Norge. Før denne Fællesorganisation blev stiftet, eksisterede der allerede en hel Række Fangeforeninger her i Landet. Disse var blevet stiftet i Løbet af Sommeren og Efteråret efter Befrielsen, og det var Forhandlinger mellem disse Foreninger, som førte til Dannelse af Fællesorganisationen. Under disse Forhandlinger var ogsaa Regeringen repræsenteret, og den saa gerne, at der blev dannet

et Fællesorgan for samtlige politiske Fanger, som kunde hjælpe Myndighederne med at løse de mange Problemer, som rejste sig i Forbindelse med de frigivne politiske Fanger og de afdøde Fangers Efterladte. Fællesorganisationen blev saaledes de tidligere politiske Fangers Fællesorgan overfor Myndighederne og de eksisterende

Hjælpeorganisationer som "Nasjonalhjelpen" og "Norsk Folkehjelp", Røde Kors, o. s. v.

Dens første Opgave blev at samle alle politiske Fanger og udarbejde et nøjagtigt Kartotek over disse. Helt fra først af arbejdede den i nær Kontakt med Myndighederne og da i første Række med det kongelige Socialdepartements Flykning- og Fangedirektorat, og Myndighederne stillede Kontor og Kontorhjælp til Disposition. - Da imidlertid Norge er et meget vidtstrakt Land, gjaldt det om at komme i Kontakt med Distrikterne over hele Landet, og der blev derfor oprettet Distriktsafdelinger af Fangernes Fællesorganisation med Sæde de Steder, hvor Flygtninge-

og Fangedirektoratet havde sine Kontorer, det vil sige i samtlige Landets Amtter.

NORSK SAMBAND AV POLITISKE FANGER er en praktisk teknisk Ordning, som for saa vidt ikke griber ind i de eksisterende Fangeforeningers Virksomhed, bortset fra, at man ogsaa har faaet som Opgave at aprobe og kontrollere alt socialt Velgørenhedsarbejde, som foregaar i Fangernes Navn.

Af Paragraf 1 i Lovene for Fælles-

organisationen, som jeg her skal tillade mig at citere, vil Formaslet for Fællesorganisationen fremgaa:

§ 1. Formaal. NORSK SAMBAND AV POLITISKE FANGER er en landsomfattende, ikke partipolitisk, Fællesorganisation, som har til Formaal:

1) at organisere de tidligere politiske Fanger fra Besættelsestiden, eller deres Efterladte, 2) at registrere og 3) at repræsentere dem overfor offentlige Myndigheder og Institutioner for at varetage deres økonomiske og sociale Interesser, 4) at bevare Sammenholdet og Kammeratskabet fra Fangenskab.

Dette søges opnaaet ved:

a) at organisere lokale Foreninger paa de Steder, hvor dette anses at være ønskeligt, b) at faa valgt Distriktledere hvis Omraade saa vidt muligt bør følge Amtsgrænserne, c) at bistaa Distriktslederne, de lokale Foreninger, samt de enkelte Medlemmer med Raad og Daa i alt, som har Forbindelse med Fangenskab, d) at samarbejde med tilsvarende Organisationer i andre Lande for Fremme af fælles Interesser og ar-

Formanden for NORSK SAMBAND AV POLITISKE FANGER, Advokat Hans Cappelen, giver her en Skildring af de norske Fangekammeraters Organisation og dennes Virke blandt de 40.000 politiske Fanger i Norge.

bejde for Opbyggelse af Respekt for medlemfolkelig Ret.

Det første, NORSK SAMBAND AV POLITISKE FANGER gjorde, var at nedsætte tre Komiteer, nemlig en Kartotekskomite, een Erstatningskomite og en Velfærdskomite. Distriktsafdelingerne af Fællesorganisationen har ogsaa tilsvarende Komiteer. Paa denne Maade har man faaet en praktisk Arbejdsordning for Løsning af de forskellige Problemer vedrørende de politiske Fanger og deres Efterladte.

Fællesorganisationen har nu arbejdet i over et Aar, og det maa siges, Forholdene taget i Betragtning, at Arbejdet har været meget tilfredsstillende.

Det første Aar arbejdede Fællesorganisationen uden Kontingent, men paa Landsmødet i Efteraaret 1946 blev det vedtaget, at man skulde beregne et lille Kontingent pr. Fange til Fællesorganisationens Drift, idet man ikke kan vente, at Staten fortsat vil bære Udgifterne hermed.

At denne Fællesorganisation har et stort Arbejdsområde og er af stor Vigtighed kan man faa et tydeligt Billede af, naar man betænker, at Tyskerne og Nazisterne under Besættelsen arresterede henimod 40.000 Nordmænd. Under Krigen blev en hel Del af disse transporteret til Tyskland, nemlig ca. 6.500 politiske Fanger, hvoraf 200 Kvinder, samt i Tillæg hertil 650 Studenter.

Dødsprocenten var ikke stor blandt de vanlige norske Fanger, som blev sendt til Tyskland. Den var størst blandt NN-Fangerne, hvoraf over Halvparten døde i Konzentrationslejre, og af de 750 Mennesker, som Tyskerne af saakaldte racemæssige Hensyn sendte til Tyskland vendte bare 12 tilbage. Den Lejr, hvor de fleste Nordmænd blev pint til Døde af racemæssige Hensyn, var Lejren Auschwitz, og vi har netop i disse Dage sendt to norske Vidner derned i Anledning af Processen mod Lejrledelsen af denne Lejr. Processen skal foregaa den 11 ds. For kort Tid siden var ogsaa et norsk Vidne til Stede ved Processen i Hamborg mod Bødlerne i Kvindelejren Ravensbrück.

Lejren Natzweiler i Elsass var ogsaa en grusom Lejr for Nordmændene. 60 Procent af de ca. 500 Nordmænd, som blev sendt til denne Lejr, er saaledes døde, dels i Natzweiler, dels i andre

Lejre efter Evakueringen af denne Lejr i 1944. Ogsaa til den Proces, som Franskmandene skal have mod Lejrledelsen af denne Lejr i nærmeste Fremtid, vil der blive sendt to norske Vidner.

For saa vidt angaar Behandlingen af Nordmænd i tyske Konzentrationslejre fik jeg selv Anledning blandt andet til at give Beretning som Vidne ved Nürnberg-Processen.

Forevrigt staar NORSK SAMBAND AV POLITISKE FANGER i Kontakt med den internationale Fangorganisation, og vi korresponderer stadig med lignende Organisationer i andre Lande.

Hans Cappelen

Arbejdskommando.

Danske Politifolk vidner i Dachau

I Retssagen mod 31 nazistiske Funktionærer fra Buchenwald optraadte Politiasistent Anton Falkenberg, København og Politiasistent Aksel Sørensen som Vidner. Falkenberg oplyste, at 60 af 2000 danske Politifolk var omkommet i Leipzig-Thekla Lejren i Løbet af to Maaneder. Han er selv lam i begge Ben som Følge af Mishandlinger i Konzentrationslejren.

CHR. BERGHOLM

*Vin en gros
Halvebod Brygge 2A, København.*

Eriksen & Christensen

Aktieselskab

ESBJERG

KORN & FODERSTOFFER

"SANIT"

ESKE PETERSEN & JESPERSEN
STRANDBYGGE 23 - TLF. 1765 - 606.

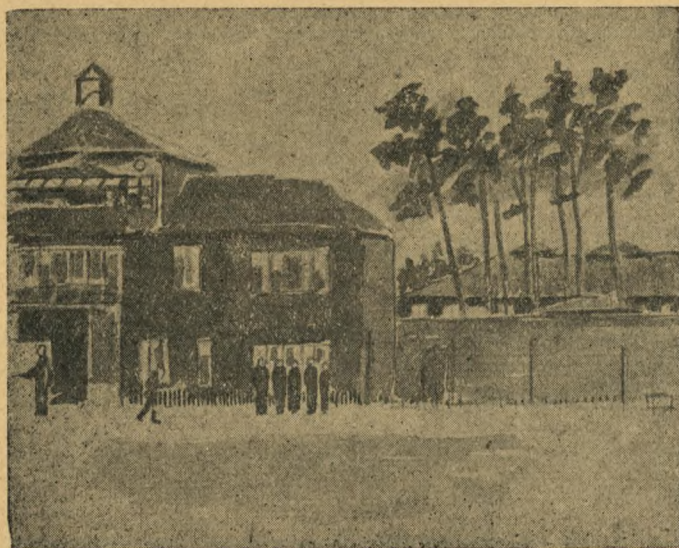
ESBJERG.

HOTEL - PHØNIX - AALBORG

*Valsemøllen A/s
Esbjerg.*

Bødlerne fra Ravensbrück er henrettet

HERFORD: Otte af de dødsdømte fra Ravensbrück-Lejren er blevet hængt i Fangslet i Hameln. Det drejede sig om den kvindelige SS-Vagt Dorothea Binz, der betegnes som Irma Greeses Læremester, Greta Bosef, Elisabeth Marshall, Johann Schwarzhuber, Ludwig Ramdohr, Gustav Binder, Gerhard Schidlausky og Rolf Rosenthal. De tre Kvinder blev først hængt og Dagene efter fik de mandlige Forbrydere deres retfærdige Straf.

Portbygningen i Sachsenhausen

Husk S. M. OLESEN,
Herre- og Dameskræderi.
Vesterbro 61 - Tlf. 6208.

AALBORG.

AUG. JENSEN & CO.

Nr. Søndby.

Stenhuggeri & Monument Etbl.
Marmorvarefabrik - Tlf. 2036.
Privattlf. 4238.

FIRMA

R A S C O

AALBORG.

Reserveret.

Noder
Radio
Musik Grammofon
Instrumenter. Plader

ANGELO KJÆR.

Musikbørsen.

Vesterbro 86 - Tlf. 2808

AALBORG.

C. HOFMAN.

Optiker og Uhrmager.

Bispensgade 11 - AALBORG.

Postkonto Nr. 48105 - Tlf 1329.

A/s JYDSK SAASED & KORNEXPOR

KOLDING.

Fangerne maatte selv bygge NEUENGAMME-LEJREN

Vor Fangekammerat, cand. mag. JØRGEN H. BARFOD, der fornylig har været i Hamborg - tilsagt som Vidne i Neuengamme-Processen - skildrer her Neuengamme-Lejrens Oprettelse og Udvikling.

De første koncentrationslejre var en anden type end den, vi kender fra de sidste aar. KL Dachau kom den nærmest, og som den ældste blev den ogsaa et begreb i Tyskland. Man sagde: "Han er i Dachau". Lejrene stod under ledelse af SA og ikke SS. Der var ikke den samme mangel paa mad som senere, og de var ikke saa overfyldte, men behandlingen var dog ikke bedre. Ingen lejr havde over 1000 indbyggere og de fleste havde kun nogle faa hundrede. Men SS satte brutaliteten i system.

Fra 1936 fik SS en afgørende indflydelse paa KL og hele systemet koncentreredes om tre hovedlejre i nærheden af hvilke SS havde deres kaserner.

Det var Dachau ved München, der blev udvidet, Buchenwald ved Weimar, der blev grundlagt i 1937 og Sachsenhausen ved Berlin. De øvrige lejre blev enten opløst eller indgik som udekommandoer under førnævnte tre. Efterhaanden udvidedes rækken af hovedlejre med Gross-Rosen, Flossenbürg, Neuengamme, Ravensbrück og Mauthausen. I 1939 var der allerede iberegnet udekommandoer over 100 KL og Krigen øgede i uhyggelig tempo disse terrorindretningers antal. Særligt berygtede blev Auschwitz, Lublin, Maidanek, Riga, Stutthof, Natzweiler og Bergen-Belsen.

I aarenes løb gennemgik KL saaledes en udvikling, der i grove træk kan tegnes saaledes: SAs Tid - en særlig daarlig opbygningstid - nogle aars konsolidering - katastrofesituation i det første krigshalvaar - en forbedring i de følgende aar - og endelig det sidste aars fuldstændige katastrofe. Og i denne udvikling træder Neuengamme ind i 1938.

I september 1938 blev en transport paa 60 hæftlinge fra KL Sachsenhausen sendt til omegnen af Neuengamme, hvor man midlertidig vilde oprette en udekommando. Et teglværk, der læs stille, skulde sættes i gang. Det havde været

i hænderne paa en jøde, men ifølge ariseringslovene var det blevet beslaglagt og overtaget af firmaet "Deutsche Erd- und Steinwerke GmbH", et SS foretagende. Da man ønskede at fremstille en ny art mursten, blev hæftlingene først sat i gang med at opstille nye maskiner. Og allerede i december 1938 blev transporten udvidet med 40 hæftlinge. Disse 100 hæftlinge blev saaledes grundstammen til den efterhaanden store Neuengamme Koncentrationslejr. I hele 1939 kom der ingen tilvækst, men saa begyndte udviklingen i 1940.

NEUENGAMME BLIVER

SELVSTÆNDIG.

I februar 1940 kom den saakaldte Baukommando paa 270 hæftlinge fra Sachsenhausen. De arbejdede med forskelligt byggemateriel, og sammen med endnu 300 hæftlinge fra Sachsenhausen blev de første barakker rejst - baade til SS og til hæftlingene. Og endelig den 4. juni 1940 blev den hidtidige udekommando til en selvstændig koncentrationslejr samtidig med at endnu 500 hæftlinge ankom.

Tidligere havde hæftlingene boet paa Alt-Klinkerwerk, men i pinsen var de første to barakker blevet færdige til indrykning og inden juni endnu een, mens yderligere 10-12 barakker blot havde ydervæggene rejst, d.v.s. at enhver indendørsindretning og gulv manglede.

I den saakaldte SSlejr fandtes samtidig tre barakker og en stabbarak, boliger for et kompagni, samt SS revieret.

Nu blev arbejdet med lejren forceret med alle midler, og i løbet af yderligere 2 - 3 uger kom nye transportere fra Sachsenhausen, Buchenwald og Dachau, og fra Stutthof blev der sendt enkelte bygningshaandværkere.

I løbet af efteråret 1940 var antallet af hæftlinge i Neuengamme nået op paa mellem 4500 og 5000. Og hermed begyndte ogsaa Neuengamme at udsende større Arbejdskommandoer. Hidtil havde man lagt alt arbejdet i opbygningen af lejren, men i oktober-november 1940 blev Kommandoerne "Elbe I" og "Elbe II" dannet paa ialt ca. 750 hæftlinge, samtidig med at arbejdskommando "Klinkerwerk's" antal hævedes til 500.

Arbejdstempoet paa "Klinkerwerk" blev ikke bestemt ud fra tanken paa at bevare arbejkskraft, men ene og alene gjaldt her mottoet "pres alt ud, hvad der kan presses ud", hvorved det selvfølgelig kom til de værste mishandlinger fra SS Side. Men var arbejdstempoet her usandynligt, saa unddrog tempoet ved "Elbe I" og "Elbe II" sig enhver beskrivelse. Det var her opgaven at regulere en arm af Elben, saaledes at Klinkerwerk blev forbundet med en vandvej til Elben. Slammet skulde graves op fra bunden og spredes ud over Marsken.

Marchen ud til dette arbejdssted varede mellem 1 og 1½ time og var for de udtærede hæftlinge en kvalfuld vandring i ramponeret fodtøj, pjaltede klæder og i tung jord, hvor fødderne hang fast for hvert skridt. Men SS brugte selvfølgelig her saavel som under arbejdet de brutaleste midler til at drive frem og tilmed med hjælp fra Vorarbejderne.

REVIER OG LUS.

Fra dag til dag svandt kræfterne og allerede i september 1940 var den første sygetransport afgaaet til Dachau, og regelmæssigt hver tredje til fjerde uge fulgte lignende transporter. Et tilsvarende antal raske sendtes til gengæld fra Dachau til Neuengamme. Det overordentlig tunge arbejde, der blev forlangt paa næsten alle Neuengammes arbejdskommandoer forudsatte en stærk konstitution, som Dachau-hæftlingene absolut ikke havde. Længe varede det derfor ikke, før overanstrengelse, underernæring og mishandlinger havde undergravet dem legemligt, saa et del kom med de bekendte SS- metoder lykkedes at opnaa arbejde af disse skeletter. Det var derfor intet under, at disse hæft-

linge i løbet af kort tid døde eller blev overført til Dachau som muselænd. Fra Dachau gik de saa i regelen videre til Mauthausen eller Flossenburg, hvad der var ensbetydende med døden.

Da formaalet var tilintetgørelse ved hjælp af uforholdsmæssig arbejdsydelse og grusomme mishandlinger fandtes der ingen skaaningskommandoer. Saa længe SS fandt det for godt maatte de syge følge deres normale kommandoer. De, der ikke var i stand til at udføre arbejde, blev drevet sammen i en hob og maatte staa saaledes paa samme plet indtil de øvrige hæftlinge kom hjem om aftenen. Dette paa alle årstider uden hensyn til vejrlig. Kommandoføreren for arbejdskommando "Klinkerwerk" havde udtænkt en særlig behandling for hæftlingene paa hans kommando, der ikke kunde arbejde. Han lod dem drive sammen i en hundegaard (6 x 8 meter med pigtraad om) og staa der dagen igennem, ofte 60 - 80 hæftlinge. Tilmed fik de ingen middagsmad. Mange maatte derfor bæres hjem - til aftenappellen. Under appellerne paa den tid maatte alle de, der ikke kunde staa, ligge paa jorden ved siden af deres kammerater, paa alle årstider, altsaa ogsaa i regn eller sne.

Efter appellen kunde de saa opsoege revieret, et rum paa ca. 12 kvadratmeter, der var udskilt inden i en beboelsesblok. Ved siden af var et ligesaa stort rum som "Ambulanz". Almindeligvis var revieret fyldt med de daerligste, d.v.s. indtil 20 hæftlinge, og da der tilmed manglede medikamenter var sygebehandlingen under al kritik.

Det hurtigt voksende antal syge fik SS til i december 1940 at oprette en revierbarak. Denne kom til at omfatte en "Ambulanz", et operationsværelse, et apotek, en revierskrivestue, lægeværelse og syv sygeværelser paa ca. 20 kvadratmeter. Og dog var dette utilstrækkeligt. Allerede efter 6 - 7 ugers forløb maatte der afgaa sygetransporter til Dachau paa 350 - 400 hæftlinge.

De saakaldte beboelsesblokke

var i en meget daerlig forfatning. Da lejren kun var tænkt som provisorisk, d.v. s. at hæftlingene kun skulde være der indtil Klikkerverket's igangsættelse var afsluttet og til reguleringsarbejdet ved Elben var endt, havde man hidtil ikke lagt vægt paa hæftlingelejrens indretning. Derfor var forholdene kun primitive. Der var blot tyndvæggede træbarakker med større eller mindre huller i væggene. Indvendig møblering med senge, borde og stole manglede fuldstændig. Det eneste, der fandtes, var klumpede halmsække og tæpper. Den usandsynlige overfyldning af alle blokkene gjorde, at man maatte gaa ovenpaa de liggende.

Lusene blev endvidere en stadig større plage, bl.a. fordi der ganske manglede hygiejniske indretninger som bad, aflusning og vaskeri. Hæftlingene maatte gaa med skjorter og andre klædningsstykker indtil smuds, sved eller lus helt havde ødelagt tøjet. Tilmed var det umuligt for den enkelte at gøre noget for at holde sig ren, da tæpperne hver morgen blev samlet sammen og lagt i bunker, saa at ingen kunde regne med at faa det samme tæppe to aftener i træk.

(Næste artikel omhandler aarene 1941 - 1942).

Sigvard P. Barfeld

NAZIST TIL DET SIDSTE.

WARZAWA: Manden, der led 4 Millioner Mennesker myrde, den tidligere Kommandant for Auschwitz, RUDOLF HOESS, erklærede efter Dødsdommen, at han vilde have kastet sin egen Hustru og sine Børn i Krematoriet, hvis han havde faaet Ordre dertil.

A/s JYDSK SAASED & KORNEEXPORT

K o l d i n g .

Efterlysning

I Marts Maaned 1945 har to danske Fanger paa Lazarettet i Neuen-gamme omtalt, at en Person, Glar-mester ORLA HEINRICH FRITZ CARSTEN-SEN, boende Snogegaardsvej 151, Sø-borg var Stikker, og at det var hans Skyld, at de var kommet i tysk Kon-centrationslejr.

Kriminalpolitiet i Hellerup vil gerne i Forbindelse med de paagæl-dende to tidligere Koncentrations-lejrfanger eller andre Personer, som er i Stand til at give Oplysninger til Sagen vedrørende Carstensen.

Henvendelse til Kriminalpolitiet, Bernstorffvej 132, Hellerup, Tlf. Helrup 5780.

Protester mod Amnesti

Landsforeningens Protest mod Amnesti for hjemmetyske Landsfor-ræddere har indtil nu samlet 40.000 Underskrifter.

Lægeundersøgelsen

Den medicinske Efterundersøgelse i København er blevet forsinket paa Grund af Typografstrejken. Ved særlig Velvilje fra saavel Typogra-fernes som Bogtrykkerforeningens Side er det fornødne Antal Skemaer nu trykt og Arbejdet er derefter i fuld Gang.

Landsmøde 11. Maj

Der bliver Landsmøde i Rigsdagens Fællessal for Delegerede Søn-dag den 11. Maj.

Der begyndes med Kransnedlægning ved den ukendte Koncentrationslejr-fanges Grav ved Helligaandskirken Kl. 9,30. Medet sæbnes Kl. 10.

Der bliver Aftenmøde i Studenterforeningen, arrangeret af Københavns-Afdelingen. Her taler bl.a. Profes-sor Mogens Fog.

FANGESTEVNE I DACHAU. I Dagene 17-18 Maj samles gamle Dachau-Fanger for at minde Befrielsen.

Esbjerg

HOTEL SPANGSBERG,

ESBJERG.

Poul E. Holm,
Guldsmed & Graver.
Kongensgade 19 - Tlf. 2008.

VOGNMAND ERIK BANG,

Skolegade 71 - E s b j e r g.

R e s e r v e r e t.

"B O S T O N"

Herremagasinet A/s, Kongensgade 64.

Henning Pedersen

Esbjerg Værktøjsmagasinet A/s.
Tlf. 3040.

ENGERS HANSENS BOGHANDEL.

Esbjerg.

BRUGSFORENINGEN

.....
"F R E M"
.....

ESBJERG.
.....

EGA

Havregryn

Byggryn.

ESBJERG GRYNMØLLE.

Aalborg

Mammen & Drescher

Speditør.

A A L B O R G.

Tlf. 6819 - 6820 - 4655.

RESERVERET HD.

Mejeriet "GODTHAAB",

Jernbanegade 8,
A A L B O R G.

J. P. Jensen og Co.

Kolonial en gros.

Ved Stranden 12. Aalborg.

Tlf. 5151 - 5152 - 54.

M. THOMSEN STØTT & SØN.

Murermester og Entreprenør-
forretning. Aalborg. Tlf 1992
og 4983.

P LINDHOLM & RYØ.

AALBORG.

OPTAGELSE-BEGÆRING

Kan ufrankeret
nedlægges i
Postkassen

24

Undertegnede anmoder om Optagelse i KAMMERATERNES HJÆLPEFOND, Ordrup Jagtvej 169, Charl. Giro 780

Fulde Navn	Fødselsdato, -aar og Sted	
Stilling	Adresse	
Tid og Sted for Arrestationen		
Interneret i	fra den	til den
Interneret i	fra den	til den
Interneret i	fra den	til den
Eventuelle illegale Organisationer før Arrestationen		
den 19		
Kontingent 10 Kr., bindende for 5 Aar.	Underskrift	

Klip til Stregen.

OPTAGELSE - BEGÆRING

Kan ufrankeret
nedlægges i
Postkassen

360

Undertegnede anmoder om Optagelse i LANDSFORENINGEN AF BESÆTTELSESTIDENS POLITISKE FANGER, tilsluttet Landsorganisationen »Frit Danmark«, Dr. Tværgade 7, København K.

Fulde Navn	Fødselsdato, -aar og -sted		Stilling
Adresse	Tid og Sted for Arrestationen		
Interneret i	fra den	til den	
Interneret i	fra den	til den	
Internert i	fra den	til den	
Eventuelle illegale Organisationer før Arrstationen			
Jeg ^{er} / _{er ikke} i Forvejen Medlem af »Frit Danmark«. Kontingent 4 Kr. om Aaret			
den 19			
			Underskrift

Klip til Stregen

Redaktør:
Johs. Fosmark, Slagelsegade 9. 2., Øbro 8537.
Forretningsfører:
H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charl., Ordrup 5075.

Tryk:
Hak Jørgensen, Sturlasgade 14, Kbhvn. S.
Clicheer:
Lind Hansen, Kulturvet 14, Kbhvn. K.

Bernadotte-detachementet inviteres til København

„Gestapofangerne“ vil gerne se deres svenske befriere
ved mindehøjtideligheden den 4. maj om aftenen

Efter at have læst »Information«s meddelelse igaar om, at medlemmerne af det svenske Røde Kors-detachement, der deltog i befrielsen af de danske koncentrationslejrfanger, vil rejse udenom København, naar de i maj vil mindes begivenhederne for ti aar siden, har formanden for Landsforeningen »Gestapofangerne«, Viggo Clemmensen, straks taget initiativ til, at de 50 svenskere inviteres til København.

— Vi har, siger hr. Clemmensen, fra Dansk-svensk flygningetjeneste faaet meddelelse om, at der var inviteret et antal svenske gæster og venner til København i anledning af 10 aars-dagen for befrielsen, og vi troede egentlig, at der var repræsentanter for Bernadottes detachement imellem.

Vi har ogsaa reserveret plads til disse svenske gæster ved vor mindehøjtidelighed den 4. maj om aftenen ved mindesmærket ved Helligaandskirken for den ukendte kz-lejrfange.

Vi har imidlertid ikke faaet navnene paa de svenske gæster end-

nu, men saafremt Bernadotte-detachementets medlemmer ikke fra anden side er inviteret, vil vi tage initiativet dertil.

Vi vil gerne se vore svenske venner og befriere i København til mindehøjtideligheden den 4. maj om aftenen, og de kunde saa ogsaa være med til afsløringen den 5. maj af det mindesmærke, som nordmændene rejser ved grænsen i Krusaa, et mindesmærke, der er udført af den norske billedhugger Gunnar Janson, og som en tidligere Sachsenhausen-fange, udenrigsminister Halvard Lange, vil afsløre.
hol.

En tak til Kammeraternes Hjælpefond

Kære Kornbeck! Naturligvis ved du, at I gjorde alle os Gæster ved Kammeraternes Hjælpefonds Stævne en stor Glæde Lørdag og Søndag, men jeg tvivler alligevel om, at I er klar over, hvor stor betydning Samværet havde for alle os, der til daglig lever spredt ud over Landet, blandt Mennesker, der ikke forstaaer, at Mænd, der tilsyneladende er sunde og friske, alligevel ikke er arbejdsdygtige. Dette var ikke sagt som en Bebrejdelse, men kun for at konstatere, at udenforstaa-

ende ingen Muligheder har for at forstaa det.

Jeg er ogsaa helt klar over, at vi ofte ser Mistro og den Slags, hvor der slet ingen Grund er for det. Mennesker med Nerver er nu engang lette til at tro det værste, men des større Oplevelse var det i hele 2 Døgn at være denne »Tvangstanke« kvit, at man bestandig maa være paa Vagt. De fleste tænkte vist nok, da de blev inviteret: »Nej, det er vist ikke noget for mig. Det har jeg ikke Tøj til« o.s.v. Bitterhed igen, vil du maaske sige. Ja selvfølgelig, men Grunden blev lagt i 1945, da det Gang paa Gang skete, at der blev holdt Frihedsfester, uden at de hjemvendte KZ-Fanger blev inviteret med, og den fornyes hvert Aar ved 5. Maj-Arrangementerne, hvor det samme gentager sig . . .

Dette sker naturligvis ikke af Ondskab, men formentlig ganske simpelt, fordi de, der førte Kampen til sidst og slap godt fra det, slet ikke kendte dem, der begyndte Kampen og tilbragte de sidste Par Aar i Tyskland. Var det nu raske Mennesker, vilde de naturligvis uden Opfordring selv sørge for at deltage i disse Fester, men gamle KZ-Fanger er ikke raske, og de lukker sig i Stedet inde og bliver bitre. Derfor vilde bare een behjerttet Mand, der vilde tænke paa de Kammerater, han ikke kender, kunne gøre Underværker . . . det førte du, Kornbeck, Beviset for sidste Week-end.

Derfor straalere denne Oplevelse i en Grad, du slet ikke kan forestille dig, og naturligvis er du ikke alene om Æren. Nej, du maa dele den med de »prominente« Personer, der var til

Stede, der forstod at kaste Glans over Festen, uden paa nogen Maade at »stjæle Billedet« fra dem, Festen var arrangeret for.

Vi var mange Koner, der saa hen til Dagene med stor Bekymring for, om »han« nu kunde taale det, men efter at vi i 2 Dage har set »ham« lykkelig og glad, ved vi, at selv om der vist aldrig paa saa kort Tid er blevet spist saa mange Nervetabletter paa eet Sted, saa er der heller aldrig øvet større Velgerning mod »de tro Partisaner«.

Tak!

D. MØRK JENSEN
Sundby Thy pr. Snedsted.

Helge Bøghof er død

En af den illegale Presses mest uforfærdede Mænd, Overbetjent, stud. jur. Helge Bøghof, er nu død paa Frederiksberg Hospital, kun 30 Aar gammel.

Bøghof fik allerede i 1942 Tilknytning til „De frie Danske“. Han rejste Danmark rundt og udbyggede med straalende Dygtighed Organisationens Distributionsapparat. Flere Gange var han Kurer til Sverige, men en Februardag i 1944, da han sammen med „Flamme“ skulde rejse illegalt ud af Nordsjælland, gik det galt. Tyskerne kom, og Bøghof blev sendt først til Horserød og senere til en tysk Koncentrationslejr. Her paadrog han sig den Tuberkulose, der nu har gjort Ende paa hans Liv.

Bøghof kom med Grev Bernadotte hjem umiddelbart før Kapitulationen og der blev af hans gamle Kammerater gjort alt for at give ham Sundheden tilbage. Blandt andet ofrede Frihedsfonden en Flyvemaskine, som bragte Bøghof til et norsk Sanatorium. Periodevis saa det ogsaa ud, som han skulde komme sig, men hver Gang kom der Tilbagefald, og i de sidste Maaneder har Lægerne været klar over, at der intet kunde stilles op.

Den sidste Tid var svær for Bøghof, men det var ham en stor Glæde, da „Information“s Læsere samlede engelske Cigaretter ind til ham — ikke blot fordi Nikotinen lindrede hans Smerter, men især fordi han i Gaven saa et Bevis for, at man ikke havde glemmt ham uden for Hospitalets Mure.

Helge Bøghof efterlader sig Hustru og Barn.

Otto Melchior

I Morgen bisættes endelig Otto Melchior. Han fandt Døden langt borte efter Aar i Konzentrationslejren Stutt-hof. Da han og hans Kammerater var befriet af Russerne, vandrede de gennem Pommern, men Otto Melchior fik Plettyfus og døde i Marts 1945. Han blev begravet, men det er nu lykkedes Røde Kors og Ministeriet for særlige Anliggender med Hjælp af Otto Melchiors egne Kammerater at finde det Sted, hvor han var blevet stød til Hvile, og hans Kiste er hjembragt med et dansk Skib. I Morgen Kl. 15 bliver han bisat fra Bispebjerg Krematorium.

I Otto Melchiors spinkle Legeme boede der en Ildsjæl. Han var Kommunist paa den humanistiske Linie. Det vil sige, at han nok interesserede sig for Partipolitik, men det var dog Røde Hjælps Emigrantomsorg som det var Fagbevægelsen, der først og fremmest gjorde ham aktiv. Allerede tidligt i 1941 blev han arresteret af dansk Polit i Forbindelse med Tyskernes Opgravning af den gamle Sag om de spanske Trawlere i Frederikshavn, og han blev senere af Tyskerne deporteret til Stutt-hof. Hans Venner og hans Kammerater mistede en fremragende Arbejdsfælle, og Arbejderbevægelsen, som han viede sit Livs Indsats, en Bannerfører.

DØDE

Fuldmægtig, cand. polit.

Otto Melchior

der døde i Nawitz den 16. Februar 1945 og hvis Kiste nu er hjemført til Danmark, bisættes Søndag den 1. December 1946 Kl. 15 fra Bispebjerg Krematoriums store Sal.

Cecil Melchior. Agnete Jarby.